

TVUNGENT PSYKISK HELSEVERN UTEN DØGNOPPHOLD (TUD) – BEHOV FOR FORSKNINGSBASERT KUNNSKAP

Nettverk for forskning og kunnskapsutvikling
om bruk av tvang i det psykiske helsevernet

Institutt for samfunnsmedisin
Det helsevitenskapelige fakultet

**Den 2. nasjonale konferansen om
forskning og kunnskapsutvikling om
bruk av tvang i det psykiske helsevernet**

Holmen Fjordhotell 22. – 23. mars 2010

Nettverk for forskning og kunnskapsutvikling om bruk av tvang i det psykiske helsevernet

OM TVUNGENT PSYKISK HELSEVERN UTEN DØGNOPPHOLD (TUD)

Et økende antall land har åpnet for tvangsbehandling utenfor institusjon, og denne muligheten blir brukt i økende omfang.

I Norge har denne muligheten i realiteten eksistert siden 1961 i og med bestemmelsen om såkalt "Tvungen ettervern" (§ 13.1) i den gamle loven om psykisk helsevern, men ble klarere lovfestet ved lovrevisjonen i 1999. Etter hvert som ordningen er etablert og brukt i andre land er det gjennomført en rekke større og mindre forskningsprosjekt om bruk av tvang utenfor institusjon, mens det ikke har vært gjennomført noen slike studier i Norge.

Vi mener det er et stort behov for å få kunnskap om hvorledes TUD praktiseres i Norge, og om hva slags effekter TUD har. Vi vil derfor invitere til en forskningskonferanse der tvang uten døgnopphold er tema.

Målgruppen for konferansen er alle med interesse for de problemstillingene bruk av TUD medfører og som samtidig kunne tenke seg å bidra til at det kommer i gang forskning på det aktuelle området.

Praktisk informasjon

Vi tar sikte på en mindre forskningskonferanse, og deltakelsen er begrenset. Påmeldingsfrist er 22. februar. Dersom vi får flere påmeldinger enn det er kapasitet til, vil personer med forskerkompetanse og interesse for å være delaktig i forskning om tvang uten døgn bli prioritert. Påmeldingen er derfor ikke gyldig før den er bekreftet. Det vil være mulig å være med bare dag 1.

Vennligst bruk vårt elektroniske påmeldingsskjema:

<http://www.ism.uit.no/tud/>

På vegne av Nettverk for forskning og kunnskapsutvikling om bruk av tvang i det psykiske helsevernet ønsker vi alle interesserte hjertelig velkommen

Mer om konferansehotellet: <http://holmenfjordhotell.no/>

Har du spørsmål om konferansen eller Nettverket, kan du kontakte Alberto Valiente Thoresen: alberto.valiente.thoresen@uit.no, Tlf. +47 776 45786.

Nettverket ble opprettet august 2008, og er forankret ved Institutt for Samfunnsmedisin (ISM) ved Universitetet i Tromsø. Det primære formålet med nettverket er å stimulere til økt forskning og kunnskapsutvikling om bruk av tvang i det psykiske helsevernet. Nettverket finansieres av Helsedirektoratet, i første omgang over en periode på fem år.

Nettverket er åpent for alle som ønsker å bidra til forskning om bruk av tvang i det psykiske helsevernet, enten ved at de allerede er i gang med forskning som er relevant for tvangsfeltet, eller som kunne tenke seg å gå i gang med slik forskning.

Forskning om bruk av tvang er et tverrfaglig felt og nettverket henvender seg til psykologer, psykiatere, sosiologer, sykepleiere, jurister, sosialarbeidere og brukere med interesse for forskning.

Nettverket vil arrangere en årlig nasjonal konferanse der fokus vil være en oppdatering av ny forskningsbasert kunnskap og pågående forskning. I tillegg vil det arrangeres mindre forskningsrelaterte kurs og seminarer.

<http://www.tvangsforskning.no>

KONTAKTINFORMASJON

Telefon: +47 77 64 57 86

Telefaks: +47 77 64 48 31

E-post: Alberto.Valiente.Thoresen@uit.no

Adresse:

Tvangsforskningsnettverket
Institutt for samfunnsmedisin
Universitetet i Tromsø
9037 Tromsø

Konferansen finner sted på

Holmen Fjordhotell

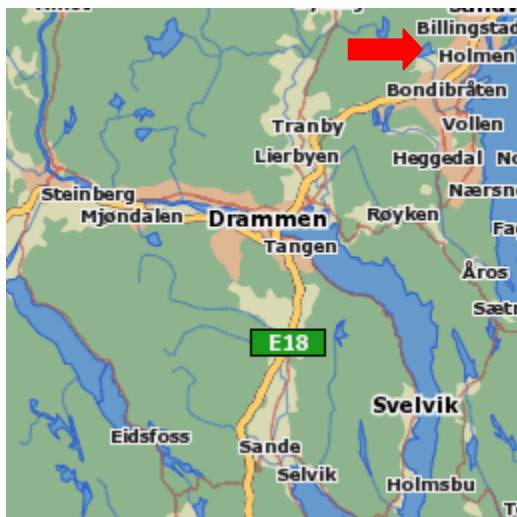
Slemmestadveien 64
1394 Nesbru
Tlf. +47 66 77 27 00

BIL fra Oslo: E18 retning Drammen 17km> følg RV165 Slemmestad 1km> Fjordhotell til venstre. Gratis parkering.

FLYTOG: Gardermoen >Asker + taxi ca 10min.

BUSS: 251 og 252 fra Oslo >stoppested Syverstad ved hotellet
<http://www.trafikanten.no>

Kart:

Program

Mandag 22. mars

- 09.00** Registrering
10.00-10.15 Georg Høyser, Universitetet i Tromsø, Introduksjon til tema.
10.15-11.00 Tom Burns, Department of Psychiatry, Oxford University, UK. What do we know about the use of Community treatment orders, and the need for further research?
11.00-11.30 Stefan Sjøstrøm, Institutionen för socialt arbete, Umeå Universitet, Sverige. Hvorfor ble TUD innført og hvilke forventninger har TUD skapt i praksis?
11.30-11.45 PAUSE
11.45-12.15 Stefan Sjøstrøm, Institutionen för socialt arbete, Umeå Universitet, Sverige. Om praksis i Sverige
12.15-13.00 Lise Kristiansen, LPP, Mental Helse og kontrollkommissjonen & Odd Volden, brukeraktivist og kontrollkommissjonsmedlem, TUD, erfaringer og problemstillinger sett fra brukernes side
13.00-14.00 Lunsj
14.00-14.30 Tom Burns, Department of Psychiatry, Oxford University, UK. Presentation of the Octet Study
14.30-15.00 Jorun Rugkåsa, Department of Psychiatry, Oxford University, UK. The need for qualitative research in studies on Community treatment orders.
15.00-15.15 PAUSE
15.15-15.30 TUD sett med kontrollkommissjonenes øyne. Advokat Ulrik Hegna
15.30-16.15 Bjørn Henning Østenstad, Universitetet i Bergen, Juridiske problemstillinger ved bruk av TUD
16.15-16.30 PAUSE
16.30-17.15 Torgeir Gilje Lid, Universitetet i Bergen, TUD, kliniske erfaringer og problemstillinger sett fra fastlegens side. Trond Hatling, Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid for voksne i kommunene/Universitetet i Tromsø, TUD, erfaringer og problemstillinger sett fra kommunehelsetjenestes side.
17.15-17.45 Tore Buer Christensen, Sørlandets sykehus/ Universitetet i Tromsø, TUD, kliniske erfaringer og problemstillinger sett fra spesialisthelsetjenestens side
17.45-18.15 Avsluttende kommentarer, diskusjon dag 1.
20.00 – Konferansemiddag

Tirsdag 23. mars

09.00 – 15.00 Denne dagen vil i sin helhet være viet gruppediskusjon om utvikling av forskningsprosjekt om TUD i Norge. Da Nettverk for forskning og kunnskapsutvikling om bruk av tvang i det psykiske helsevernet også ønsker å stimulere til økt forskningsaktivitet på alle felt innen tvangsforskningen, vil det også være mulighet til å drøfte andre prosjektidéer eller pågående prosjekt i smågrupper denne dagen. I tilfelle må slike idéer eller prosjekt meldes inn på forhånd ved å sende en melding til alberto.valiente.thoresen@uit.no innen 15. mars, 2010. Programmet til denne dagen deles ut 22. mars.

Foredragsholdere

Bjørn Henning Østenstad er jurist og har spesialisert seg på forvaltningsrett, helse- og sosialrett. Siden 2001 har han arbeidet som universitetslektor ved Universitetet i Bergen. I 2000 skrev han boken *Bruk av tvang mot psykisk utviklingshemma - under yting av kommunale sosial- og helsetjenester*. Høsten 2009 forsvarte han sin doktoravhandling om bruk av tvang mot utviklingshemmede og demente.

Georg Høyer er professor ved Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø og leder i Nettverk for forskning og kunnskapsutvikling om bruk av tvang i det psykiske helsevernet. Han har forsket på bruk av tvang i det psykiske helsevernet i flere tiår og bidratt til å utvikle dette forskningsfeltet i Norge. Han har nylig deltatt i arbeidsgruppen nedsatt av Helsedirektoratet som ga ut rapporten ”Vurdering av behandlingstvilkåret i psykisk helsevernloven”.

Jorun Rugkåsa er seniorforsker og medlem i forskergruppen Social Psychiatry ved Oxford University. Hun har et hovedfag i sosialantropologi fra Universitetet i Oslo og flere års erfaring som forsker innenfor folkehelsesektoren i Irland. For tiden jobber hun med en RCT av de nye ”community treatment orders”. Hun er også en bidragsyter i en studie som undersøker hvordan klinisk praksis blir påvirket av endringene i definisjonen av både psykiske lidelser og vilkårene for innleggelse, innført i ”Mental Health Act” fra 2007.

Lise Kristiansen har lang erfaring som medlem i Landsforeningen for pårørende innen psykiatri, Mental Helse og kontrollkommisjonen. Hun har i tillegg tett kontakt med pasienter på tvang uten døgn, med utgangspunkt i en gruppe ved Solvang DPS i Kristiansand.

Odd Volden er brukeraktivist, skribent og tidligere landsstyremedlem i Mental Helse. Han er medlem i Nettverket, medlem av kontrollkommisjonen for psykiatriske sykehus i Vest-Agder og styremedlem i stiftelsen Prisen til fremme av ytringsfrihet i psykisk helsevern.

Stefan Sjøstrøm er ansatt ved Institutionen för socialt arbete ved Umeå universitet. Han har jobbet med flere forskningsprosjekt som omhandler rettslige avhør og bruk av tvang i det psykiske helsevernet i Sverige. For tiden forsker han på rettslige aspekter ved implementering av tvungent psykisk helsevern uten døgn opphold i Sverige

Tom Burns leder forskergruppen Social Psychiatry ved Oxford University, hvor han jobber som professor. Forskningen hans har fokusert på helsetjenester, innvirkningen av ”home based care”, alvorlig psykose og hvordan å identifisere effektive og overflødige elementer i helsevesenet. Forskningsprosjektene han jobber med for tiden omhandler alvorlige personlighetsforstyrrelser, uformell tvang (”leverage”) i det psykiske helsevernet og effektene av ”community treatment orders” på utfallsvariablene til alvorlige psykiske lidelser.

Torgeir Gilje Lid er fastlege, forsker på alkoholintervensjoner i allmennpraksis og praksislærer for samfunnsmedisinske fag ved Universitetet i Bergen. Han har også erfaring som blant annet bydelsoverlege og legevaktssjef i Stavanger, lege i ambulant team ved rus og psykiske lidelser, og medredaktør i Utposten- Blad for allmenn og samfunnsmedisin.

Tore Buer Christensen er seksjonsoverlege på psykiatrisk avdeling ved Sørlandet sykehus. Han er medlem i Arbeidsutvalget til Nettverket og har vært engasjert i forskning om bruk av tvang i det psykiske helsevernet, med fokus på tvangsbehandling med legemidler i en psykiatrisk avdeling.

Trond Hatling er lederen til Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid for voksne i kommunene. Han er også medlem i Arbeidsutvalget til Nettverket. Han er utdannet sykepleier og sosiolog og har forskningserfaring i forhold til tjenestetilbudet til mennesker med psykiske lidelser, spesialisthelsetjenesten og psykisk helsearbeid.

Ulrik Hegnar er advokat og tidligere kontrollkommisjonsleder på Oslo Hospital (alderspsykiatri), Lovisenberg DPS og Akutt og Tøyen DPS. For tiden er han kontrollkommisjonsleder for Regional Sikkerhetsavdeling, Avdeling for psykisk utviklingshemmede med alvorlig sinnslidelse på Dikemark, og Barne- og ungdomspsykiatrien i Oslo.